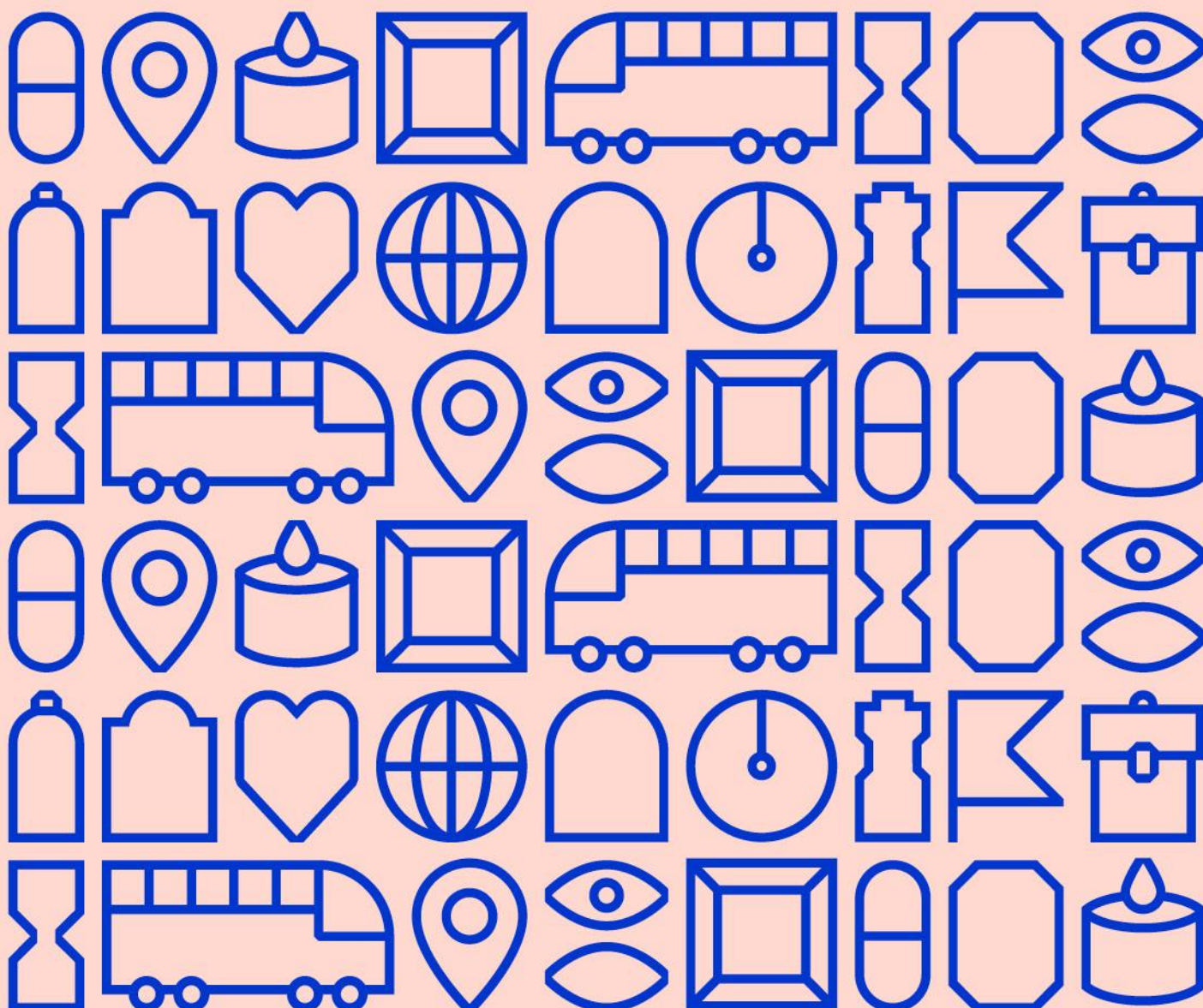

A Tűztorony és Sopron Belvárosa

A KÖZÉPKORTÓL A 20. SZÁZADIG

Nemzeti Emlékezetpedagógiai
Program

A Tűztorony és Sopron Belvárosa A KÖZÉPKORTÓL A 20. SZÁZADIG

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

BUDAPEST, 2024

Tartalom

1. Bevezető.....	4
2. Előkészítő óravázlat.....	6
3. Helyszíni feladatok	17
a. Nyomkeresés	17
b. Képes krónika.....	18
c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba	19
d. Drámapedagógia.....	22
4. Tanórai utófeldolgozás.....	23
5. Forrásjegyzék.....	24
6. Melléklet.....	27
Helyszíni feladatok	28
Nyomkeresés	28
Képes krónika	31
Helyszíni kvíz / Tudáspróba.....	35
Drámapedagógia.....	38
Tanórai utófeldolgozás.....	53

1. Bevezető

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti- és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egy napos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika, stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. A kirándulás után, ismét tanórai keretek között tudják elkészített projektfeladataikat bemutatni, illetve az emlékhely témájában készített, érettségi típusú feladatok megoldásával megszerzett tudásuk is ellenőrizhető. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

Előzetes felkészülés (1-2 tanóra): a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelt ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalakítani a leendő csoportokat.

Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás): amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-ot, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után az első feladat a „nyomkeresés” melynek során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. Második feladatként célszerű a „képes krónikát” elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb, legszebb részeit felkeresik és egy-egy kis videóban némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, melyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. Ezek után következhet a „tudáspróba”, mely egy klasszikus teszt kvíz sor. Ennek megoldása jól összegzi, illetve ismétli át az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként drámapedagógiai feladatot is megoldhatnak, mely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban föl tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.

Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra): a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen fölvetett videóikból összevágott „képes krónikákat”, melyet

a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után pedig immár tantermi kerekék között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket és kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Intézményismertető

A Tűztorony a Hűségkapuval elsősorban az 1921. évi soproni népszavazás emlékhelye. Ugyanakkor a Tűztorony a városnak és annak teljes történelmének is jelképe. Éppen ezért az emlékezetpedagógiai csomag sem csak erre a sorsfordító eseményre fókuszál, hanem bevonja a történelmi Belváros egészét, a magyar történelem számos eseményét, személyiségét, jelenségét.

Sopron meglátogatása esetén nemcsak az itt következő feladatokat ajánljuk, hanem a Soproni Múzeum kiállításait és múzeumpedagógiai foglalkozásait. Kifejezetten ehhez a témához illik a Sopron voksol foglalkozás, amely interaktív formában járja körül a kérdést, hogyan lett Sopron a hűség városa. Beltéri foglalkozás és városi séta formájában is igényelhető.

Kapcsolat: www.sopronimuzeum.hu

nemeth.ildiko@sopronimuzeum.hu

2. Előkészítő óravázlat

Ajánlott korosztály és történelmi korszak: 8. évfolyam, *A trianoni békediktátum* vagy *A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon* kerettantervi témák vagy 11. évfolyam, *A trianoni békediktátum* vagy *A Kádár-rendszer végnapjai* kerettantervi témák

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1–2 tanóra; feladatok a helyszínen: 3–5 óra; lezárás: 1 tanóra

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok.

Előkészítő óra

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
A Tűztorony Sopron jelképe <ul style="list-style-type: none">történelmi Belváros kulturális és történelmi emlékekkel Civitas fidelissima: „a leghűségesebb város”		1. dia: a Tűztorony ma
Sopron Belvárosa <ul style="list-style-type: none">ellipszis alakú, az egykori várfalon belülegyik gyűjtőpontja a Fő tér a TűztoronnyalVárfalsétány: két ház között a várfal menténvárfal elemi a Városháza mögött, illetve a Várkerületre nyílv Várkerület (utcanév) az egykori vízcsatorna helyén	Mi volt egy középkori város legfőbb külső jegye, egyben kiváltsága és joga is? Mekkora volt egy középkori város? Miért volt nehezen bővíthető? Minek a helyén húzódik sok város körútja?	2. dia: a Belváros ma (légifelvétel)
A római alapok Pannonia provincia <ul style="list-style-type: none">meghódítása Augustus idején kezdődik, római kézben 1-5. századbanok: Itália védelme, ezért nagy létszámú hadsereg a határvárosokban (Aquincum – Óbuda, Vindobona – Bécs)Borostyánkő út: kereskedelem a Balti-tenger és Itália között	Mi jellemző a román, a gótikus, a reneszánsz és a barokk stílusra? Milyen más szobrok kezében van fáklya, illetve pálmaág?	3. dia: Pannonia térképe (3-4. századi közigazgatás: 4 provinciára bontva)

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Scarbantia - Sopron: kereskedőváros letelepített veteránokkal		
<p>Scarbantia fóruma és a capitoliumi istenhármas</p> <ul style="list-style-type: none">eredetileg négyszögletes térkörülötte a városháza, vásárcsarnok, templom4-5 méterrel a mai utcaszint alattaz Anyafarkas domborműve (a házfalon csak másolat)római kőtár a Fabricius-házban a Fő térencapitoliumi istenhármas: Juppiter, Juno, Minerva <ul style="list-style-type: none">a városon kívül amfiteátrum is volt (Bécsi domb) <p>Mithras-szentély az osztrák határnál (Fertőrákos)</p>	<p>Mi volt a Forum Rómában, illetve a római alapítású városokban?</p> <p>Milyen római középületeket ismertek?</p> <p>Kik voltak a római hitvilág főistenei?</p>	<p>4. dia: a Fórum emléktáblájának avatása és a capitoliumi istenhármas a Soproni Múzeumban</p>
<p>A középkori Sopron</p> <p>Sopron középkori pecsétje és mai címere</p> <ul style="list-style-type: none">népvándorlás: hunok elpusztítják Pannoniát és Scarbantiátállamalapítás kora: vármegye központjaként vár, nevét Suprun ispánról kapja1277 IV. László szabad királyi városi címet adományoz, miután a város kitartott mellette a cseh királlyal vívott háborúbanpecsét és címer: a középkori vár ábrázolása <p>női és férfi fej, kilétük bizonytalan, talán a város védőszentjei: Mária (Nagyboldogasszony) és Szent Mihály</p>	<p>Mikor és hogy szűnt meg a Nyugatrómai Birodalom?</p> <p>Mikor és hogy zajlott a honfoglalás?</p> <p>Milyen új közigazgatási és katonai szervezetet hozott létre I. (Szent) István?</p> <p>Hogyan lett egy település város a középkorban?</p> <p>Kiket és miért avattak szentté a középkorban?</p>	<p>5. dia: Sopron középkori pecsétje és mai címere</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>A Tűztorony és a városfal</p> <ul style="list-style-type: none">• Tűztorony: a városfal északi kaputornya• tűzesetek és a kereskedelmi szállítmányok figyelése, időjelzés trombitaszóval (később toronyórával)• városfal a középkori város körül, két kapuval: Előkapu (Tűztorony) és Hátsókapu• később a házak kívülről és belülről is ráépültek a városfalra jelenleg egy része körbejárható: Várfalsétány	<p>Milyen veszélyek fenyegettek egy középkori város lakóit?</p> <p>Miért volt különösen veszélyes a tűz?</p>	<p>6. dia: a Várfalsétány ma és a Tűztorony és környéke a középkorban (rekonstrukciós rajz)</p>
<p>A Kecse-templom (Nagyboldogasszony templom)</p> <ul style="list-style-type: none">• az első plébániatemplom a Belváros feletti dombon, a temetőben épült és áll ma is: Szent Mihály-templom• a városfalon belül a 13. században ferences kolostor majd templom épült, ez a Kecse-templom• II. József bezáratta a ferences kolostort, a 19. századtól a bencések használják• középkori építtető a Geiss-család, ezért a címere sok helyen a templomon (Geiss németül kecske) <p>városi legenda: a templomot egy kecske által a földből kikapart kincsészláda tartalmából építették</p>	<p>Mit kellett építeni minden 10 falunak István törvényei szerint?</p> <p>Miért épülhette a középkori templomok és temetők gyakran dombtetőkre?</p> <p>Kik azok a szerzetesek, milyen feladatokat láttak el?</p>	<p>7. dia: a Kecse-templom kívülről ma és a Geiss-címer a templom falán</p>
<ul style="list-style-type: none">• festmény a főbejárat felett• Mária (Nagyboldogasszony): Magyarország védelmezője (Patrona Hungariae) <p>ábrázolása: korona, kék és arany színek</p>	<p>Kik voltak Sopron védőszentjei?</p> <p>Hogy hívták a két legfontosabb templomot?</p>	<p>8. dia: Mária-kép a Kecse-templom főbejárat felett</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">eredetileg gótikus épületkívülről: támpillérek, csúcsíves ablakok és bejáratbelülről: csúcsíves boltozat18. században barokk átépítés oltár, szószék, szobrok: mozgalmasság, aranyozás, zsúfoltság	<p>Mi jellemző a gótikus építészetre?</p> <p>Mi jellemző a barokk építészetre?</p>	9. dia: a Kecse-templom belülről ma
<p>Az Ó-Zsinagóga</p> <ul style="list-style-type: none">Új utca (valójában a legrégebb utca), eredetileg Zsidó utcazsinagóga nem nyílhatott az utcára, ezért udvarban épülthármastagolás: férfiak terme (középen a Tóra-olvasó emelvény), nők terme (csak kis ablakon lehet átlátni és hallgatni az olvasást), vallási fürdő (mikve)az utca túloldalán szemben később még egy zsinagóga épült: Újzsinagógaa mohácsi csata után a zsidókat kiűzték, a telket beépítették	<p>Mi az a zsinagóga?</p> <p>Mi a zsidóság szent könyve és milyen nyelven íródott?</p> <p>Milyen zsidó vallási előírásokat ismertek?</p> <p>Vajon miért éltek a zsidók a középkori városokban egymás közelében? Milyen belső (önkéntes), és milyen külső (kényszerítő) okai lehettek ennek?</p>	10. dia: az Ó-Zsinagóga ma kívülről és belülről
<p>A reformáció kora Sopron, 1611</p> <ul style="list-style-type: none">a mohácsi csata után elterjed a lutheri reformációa templomok protestáns kézbe kerülnek (a képen a Szent Mihály templom tornyán csillag van kereszt helyett) <p>Lackner Kristóf polgármester, humanista tudós és költő (a kép felirata „Tornyom és váram nekem az Isten” emlékeztet Luther zsoltárjára „Erős várunk nekünk az Isten”)</p>	<p>Miért és milyen eredményre vezetett a reformáció?</p> <p>Melyik a két legjelentősebb protestáns felekezet Magyarországon?</p>	11. dia: Sopron 1611-ben (Lackner Kristóf rézmetszete)

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>Az Eggenberg-palota</p> <ul style="list-style-type: none">ellenreformáció: protestáns lelkészek elűldözése, protestáns templomokat visszakapja a katolikus egyházevangélikus istentisztelet csak magánházakbanLackner Kristóf házában (Fő tér, Tábornok-ház)Eggenberg-palotában: kő szószék <p>Eggenberg Mária Anna egy német herceg özvegye, a brandenburgi örgróf rokona: védelem a soproni evangélikusoknak (brandenburgi címer a kapu felett)</p>	<p>Hogyan zajlott az ellenreformáció?</p>	<p>12. dia: az Eggenberg-palota udvara a szószékkal és a brandenburgi örgróf címere a bejárat felett</p>
<p>Az Evangélikus templom</p> <ul style="list-style-type: none">az üldöztetés után fatemplom a mai templom helyénII. József türelmi rendelete (1781): építhetnek protestáns templomot, de nem nyílhat az utcára és nem lehet tornya, harangja1848 után teljes vallási egyenlőségtoronyépítés (Kolbenheyer Moritz lelkész vezetésével)klasszicista stílus, belül puritán, fehér <p>kivéve: barokk oltár és szószék</p>	<p>Mi jellemző a protestáns templomokra?</p>	<p>13. dia: az Evangélikus templom kívülről és belülről</p>
<p>A barokk Sopron</p> <p>III. Ferdinánd koronázása (1625)</p> <ul style="list-style-type: none">török hódítás miatt az országgyűlés és a koronázások Pozsonybanháború Bethlen Gábor erdélyi fejedelemmel, Pozsony veszélyes	<p>Hol, ki és hogyan koronázta a középkorban a magyar királyokat? Miért kellett a helyszínt megváltoztatni a mohácsi csata után? Melyik uralkodócsalád uralkodott Magyarországon 1526-tól egészen 1918-ig?</p>	<p>14. dia: III. Ferdinánd koronázása (Georg Keller metszete)</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
1625: országgyűlés és koronázás Sopronban		
Az új Tűztorony <ul style="list-style-type: none">• 1676 tűzvész: az egész város leég• a Tűztoronyt is újjáépítik: körerkély, bronz toronysisak, toronyóra• kétfejű sas: még Ferdinánd ajándéka volt, de csak az újjáépítéskor teszik fel• a Belvárost barokk stílusban építik újra: ekkor nyeri el mai képét a középkori lakóházak gótikus elemeit befalazzák és barokk ablakokat, kapukat nyitnak	Mi volt a Habsburg család címerállata?	15. dia: a Tűztorony változásai (rekonstrukciós rajz) és a kétfejű sas a torony tetején 16. dia: az Új utca ma és a Gambrius-ház (régii Városháza) a Fő téren gótikus és barokk rétegekkel
A kuruc ostrom <ul style="list-style-type: none">• a város növekedésével külső városfal is épül (a Szent Mihály templomot is magában foglalja)• Rákóczi-szabadságharc: Sopron királyhű marad 1706: Vak Bottyán ostromolja a várost sikertelenül (a Kurucdomb felől támadnak)	Miért folyt a Rákóczi-szabadságharc? Kik voltak a kurucok és kik a labancok?	17. dia: Sopron 1700-ban (Zacharias Michel metszete) és Bottyán János ágyúgolyói 1706-ból a Templom utca 3. falában
Az Esterházy-palota <ul style="list-style-type: none">• főnemesei családok is házat vesznek vagy építenek Sopronban• Esterházy Miklós herceg, a fertődi kastély építtetője veszi és építteti át a Templom utca 2. alatti házat• a kapu felett a családi címer és egy Madonna-szobor (az ausztriai Mariazell zarándokhely szobrának másolata)	Miről nevezetes az Esterházy-család? Ki volt a híres házi zenszerzőjük?	18. dia: az Esterházy-palota ma

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">itt is alkotott Joseph Haydn jelenleg: Bányászati Múzeum		
A Szentháromság-szobor <ul style="list-style-type: none">1695: pestisjárványLöwenburg Jakab és Thököly Katalin fogadalmi ajándéka a pestisjárvány elmúlásáértaz adományozók és szentek szobraitetején Szentháromság: Atya (királyként), Fiú (Jézus a kereszttel) és Szentlélek (galambként) jellegzetes barokk emlék, sok más városban is	Milyen betegség volt a pestis? Minek tekintették régen a járványokat?	19. dia: a Szentháromság-szobor a Fő téren, valamint a bécsi, olomouci (olmützi, Csehország), a budai és a temesvári Szentháromság-szobrok
Sopron a 19. században Széchenyi István <ul style="list-style-type: none">szülőhelye, a családi kastély a közeli Nagycenkena Széchenyi-család palotája a mai Széchenyi térenSopron díszpolgára, később Sopron vármegye országgyűlési követegőzmalom, szederfa ültetés selyemhernyó-tenyésztéshezSopron-Bécsújhely-vasút: terv Pest és Bécs összekötése ma: Széchenyi tér, Széchenyi István Gimnázium	Ki volt Széchenyi István? Ki és miért nevezte a „legnagyobb magyarnak”? Gyűjtsétek össze Széchenyi leghíresebb gyakorlati alkotásait!	20. dia: Széchenyi István szobra a Széchenyi téren és a nagymartoni viadukt (korabeli metszet)
A modernizáció <ul style="list-style-type: none">a szabadságharc leverése után közigazgatási központ: új Városháza és Vármegyeházaúj közintézmények (Postapalota), iskolák (Főreáliskola, ma Széchenyi István Gimnázium), kórház, laktanyák	Mondjatok példákat a modern kori városokban a következő létesítményekre: közigazgatási épület, oktatási intézmény, más állami szolgáltatás intézménye, tömegközlekedés!	21. dia: az új Városháza, a Postapalota az Evangélikus Líceummal, villamosok a Várkerületen (1900 körüli képeslapok)

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
tömegközlekedés kiépülése: villamossínek a Várkerületen	Milyen más középületek épültek a modern városokban?	
A leghűségesebb város A trianoni béke <ul style="list-style-type: none">• 1918-19: első világháború elvesztése, őszirózsás forradalom, tanácsköztársaság• román, szerb, cseh megszállás: kivéve a Dunántúlt• ellenforradalom: 1920. június 4. trianoni béke megszállt területek kiürítése, de Nyugat-Magyarországot (a későbbi Burgenlandot, de Sopronnal együtt) át kell adni Ausztriának	melyik oldalon vett részt Magyarország az első világháborúban, és hogyan végződött az? Milyen események zajlottak 1918-ban és 1919-ben? Mely területeit veszítette el Magyarország a trianoni békediktátumban?	22. dia: Magyarország térképe (1919-1924)
A nyugatmagyarországi felkelés (1921) <ul style="list-style-type: none">• Magyarország kiüríti Nyugat-Magyarországot és Sopront, de titokban felfegyverzi a felkelőket• Rongyos Gárda: volt fehér különítményesek, első világháborús veteránok egyetemisták (a Selmecebányáról Sopronba menekült Bányászati Akadémia hallgatói)• megakadályozzák, hogy Ausztria megszállja Nyugat-Magyarországot olasz közvetítéssel tárgyalások: Magyarország leszereli a felkelőket, cserébe népszavazás Sopronban és környékén	Mit tartalmazott a trianoni békediktátum?	23. dia: nyugatmagyarországi felkelők (a Rongyos Gárda) Sopronban
A népszavazás (1921) <ul style="list-style-type: none">• az antant katonai ellenőrzése mellett• háromnyelvű (magyar, német, horvát), más-más színű és	Miért kifejezetten demokratikus eszköz a népszavazás? Miért alkalmazzák ritkán? Milyen elvi problémákat vet fel?	24. dia: szavazók egy szavazóhelyiség előtt, röplap a helyes szavazásról, a Sopronvármegye

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>anyagú szavazólapok, a nem kívántat el kell tépni</p> <ul style="list-style-type: none">propaganda és csalások mindkét oldalonnémet nyelvű többség, de egyértelmű magyar győzelem a trianoni békediktátum revíziója: bizonyítja, hogy a népszavazás Magyarországnak kedvezne	<p>Milyen szempontok merülhettek fel a szavazókban a soproni népszavazáskor? Mi alapján szavazhattak?</p>	<p>című lap különkiadása</p>
<p>A hűség emlékművei</p> <ul style="list-style-type: none">Sopronyi-Thurner Mihály polgármester szobra: előnevét a soproni népszavazás sikere miatt kaptaHűségzászló: a felkelők emlékműve <p>Hűségkapu (Tűztorony): Bethlen István miniszterelnök avatta fel, ekkor kapta Sopron a Civitas fidelissima címet</p>		<p>25. dia: Sopronyi-Thurner Mihály szobra, Hűségzászló, Hűségkapu</p>
<p>A diktatúrák kora A népességvesztés</p> <ul style="list-style-type: none">második világháború, holokauszt: gettó az Új utcában (a középkori Zsidó utcában)deportálás Auschwitzba, a soproni zsidóság megsemmisítéseháború után kollektív bűnöség elve: németek (svábok) kitelepítése Magyarországróla német kultúra visszaszorulása Sopronban <p>emlékmű Lackner Kristóf jelmondatával</p>	<p>Mi történt a magyar zsidósággal a második világháború alatt? Kiket és miért telepítettek ki a háború után?</p>	<p>26. dia: gettó az Új utcában (1944), a kitelepített németek emlékműve</p>
<p>A Páneurópai piknik</p> <ul style="list-style-type: none">1989: rendszerváltoztatás	<p>Miért következett be a rendszerváltoztatás? Mi volt az a vasfüggöny? Mi történt Németországgal a hidegháború korában?</p>	<p>27. dia: keletnémetek áttörnek a határon a Páneurópai pikniken</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">• helyi kezdeményezés: ideiglenes határnyitás egy páneurópai (összeurópai) piknik keretében, Habsburg Ottó és Pozsgay Imre védnöksége alatt• keletnémet turisták megtudják, több ezren ideutaznak határnyitáskor áttörnek, ezután Magyarország hivatalosan is megnyitja határait, ezzel tovább gyengül a keletnémet kommunista diktatúra és egyesülhet Németország		
<p>Feladatok Sopronban Nyomkeresés</p> <ul style="list-style-type: none">• csoportokat kell alakítani• a csoportok Sopronban egy térkép segítségével megkeresik az emlékműveket, és párosítják őket meghatározásokkal <p>Képes krónika (kisfilmkészítés)</p> <ul style="list-style-type: none">• a csoportok a téren a telefonjukkal filmfelvételeket készítenek a kiemelt helyszínekről és magukról• otthon ezt megvágják, zenét vágnak alá, feliratokat készítenek• a záróórán a kisfilmeket bemutatják• A) változat: minden csoport végigjárja az öt kiemelt helyszínt (Tűztorony, Kecské-templom, Eggenberg-palota, Evangélikus templom, Szentháromság-szobor) és kisfilmjében az egész Belvárost bemutatja• B) változat: minden csoport csak egy helyszínt kap, és azt mutatja be részletesen		<p>28. dia: a feladatok</p> <p>29. dia: a Belváros a Tűztoronyból</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">• C) változat: ha nem tudnak kisfilmet készíteni, fotóznak, és abból prospektust állítanak össze• a csoportok a megadott helyszínekből előre készülnek, hogy tudják mit kell lefilmezni és milyen szöveget mondjanak <p>Tudáspróba</p> <ul style="list-style-type: none">• a diákok egyénileg vagy csoportban kitöltenek egy feleletválasztós tesztet a tér nevezetességeiről <p>Drámajáték</p> <ul style="list-style-type: none">• a csoportok a téren előadnak egy, a helyszínen játszódott történelmi jelenetet• az öt téma kiosztása: királykoronázás (1625), evangélikus istentisztelet (1674), nyugatmagyarországi felkelés (1921), népszavazás (1921), Páneurópai piknik (1989) <p>a csoportok otthon készülhetnek a jelenetre szöveggel, szereposztással, kellékekkel</p>		

3. Helyszíni feladatok

a. Nyomkeresés

A diákok öt csoportban megkeresik a soproni Belvárosban a térképen bejelölt helyszíneket, és egy táblázatban párosítják a megfelelő leírásokkal.

Előkészület: csak az öt csoportot érdemes előre beosztani, amelyek azután a többi feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet kevesebb csoportot is létrehozni, ebben az esetben nem minden feladatot fogunk kiosztani. Ha több, mint öt csoportot alkotunk, akkor többben azonos feladatot fognak végezni. A csoportok ideális létszáma 3–6 fő.

Segédanyag: térkép és kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak és dolgoznak, egy-másfél órát érdemes rászánni.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet.

A tanulói feladatlapot és a térképet ld. a Mellékletben.

Nyomkeresés – Megoldások

Leírás	Szobor vagy műemlék neve	Sorszáma
A szomorú esemény előtti élettel teli és azt követően kihalt utcákat jeleníti meg az emlékmű.	A németek kitelepítésének emlékműve	10.
A soproni népszavazás idején hivatalban lévő polgármester szobra munkahelye előtt.	Sopronyi-Thurner Mihály szobra	3.
Egy nevében is régi vallási épület bújik meg az udvarban.	Ó-Zsinagóga	11.
A római számjegyekből kikövetkeztethető, hogy a Rákóczi-szabadságharc sajátos emlékei kerültek a falba.	ágyúgolyók a ház falában (Templom utca 3.)	8.
Az építetető címerállatáról elnevezett gótikus templom.	Kecske-templom (Nagyboldogasszony-templom)	5.
A népszavazás magyar sikerének emlékére állított dombormű a város jelképén.	Hűségkapu	2.
A barokk kapu felett a hercegi család címere, valamint egy Madonna-szobor látható.	Esterházy-palota	6.
A középkori városfal mentén sétálhatunk itt.	Várfal-sétány (Előkapu)	1.
A reformkor egyik legnagyobb alakjának szobra.	gróf Széchenyi István szobra	13.
Klasszicista stílusjegyei, letisztult egyszerűsége a protestáns templomépítészet sajátossága.	Evangélikus templom	9.
Egy római sírkő másolata, Róma legendás alapításának egyik szereplőjével.	Anyafarkas (capitoliumi farkas)	7.

A pestisjárvány elmúlásáért emelt katolikus fogadalmi emlékmű.	Szentháromság-szobor	4.
A családi címer a kapu felett látható, de még érdekesebb a loggiás udvarban látható szószék.	Eggenberg-palota	12.
A népszavazást kikényszerítő harcok emlékét idézi meg.	Hűségzászló	14.

b. Képes krónika

A diákok csoportokban a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amiből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha ez valamiért nem lehetséges, akkor fotókat készítenek és abból otthon prospektust állítanak össze

Előkészület: az osztály adottságait, érdeklődését figyelembe véve el kell dönteni, hogy az A) vagy a B) változatot választjuk. Az A) változat az egyszerűbb: minden csoportnak ugyanazt az öt, megadott helyszínt kell végigjárnia, majd a kisfilmben bemutatnia. A B) változatban mindegyik csoport csak az egyik helyszínnél dolgozik, és azt mutatja be mélyebben. Ebben az esetben el kell dönteni, hogy melyik csoport melyik helyszínt kapja. Ha a kisfilmkészítés nem lehetséges, akkor a C) változat, a prospektus-készítés is választható.

A feladatot a diákoknak már az előkészítő órán osszuk ki, hogy előre készülhessenek a helyszínekből vagy helyszínből, hiszen tudniuk kell, hogy pontosan mit filmezzenek le, és milyen szöveget mondjanak fel.

Segédanyag: feladatlap az A), a B) és a C) változathoz (a B) változatán mind az öt csoport feladata szerepel) és térkép.

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak. Az A) és a C) változat esetén érdemes az öt csoportot az öt helyszínhez külön-külön elindítani, és megbeszélni velük, hogy milyen irányban mozognak tovább a Belvárosban, hogy ne zavarják egymás munkáját. Szintén legalább egy-másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mivel a kisfilmeket (vagy a prospektust) otthon kell befejezni, az alkotások bemutatására már otthon, a következő tanórán kerül sor. Egyéni alkotásokról van szó, így egyéni értékelőlap nincs. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az alkotás mennyire szakszerű, informatív, mennyire esztétikus, humoros, illetve mennyire csapatmunka eredménye.

A feladatokat ld. a Mellékletben.

c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba

A diákok egyénileg vagy csoportjaikban megoldanak egy 25 kérdésből álló feleletválasztós tesztet az előkészítő órán és az előző feladatok készítése során szerzett ismereteik alapján.

Előkészület: csak azt kell eldönteni, hogy a tudáspróbát egyénileg vagy az öt csoport között akarjuk lebonyolítani.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik (amennyiben ezt a feladatot már digitalizálták, akkor az erre létrehozott alkalmazás segítségével online is kitölthető). Fél órát szánjunk rá.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet (amennyiben a feladatot már digitalizálták, akkor a megoldás kérdésenként, az idő lejártával automatikusan megjelenik, és az alkalmazás az eredményt is számolja).

A feladatlapot ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Melyik felirat olvasható a németek kitelepítésének emlékművén?

A) Cogito ergo sum	B) Mergitur non submergitur	C) Cuius regio eius religio	D) Sors bona nihil aliud
--------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

2. Kitől származik ez a jelmondat?

A) Lackner Kristóf soproni polgármestertől	B) Kolbenheyer Mór soproni lelkésztől	C) gróf Széchenyi Istvántól	D) Kis János költőtől
--	---------------------------------------	-----------------------------	-----------------------

3. Mi jelöli az ókori római fórum helyét?

A) SPQR felirat	B) négy kis oszlop a sarkainál	C) térkövezet	D) semmi
-----------------	--------------------------------	---------------	----------

4. Melyik római szám található a Templom utca 3. ház falán, az ágyúgolyók alatt?

A) MDVI	B) MDCVI	C) MDCCVI	D) MDCCCVI
---------	----------	-----------	------------

5. Mi díszíti a Tűztorony csúcsát?

A) a Szent Korona	B) turulmadár	C) kereszt	D) kétfejű sas
-------------------	---------------	------------	----------------

6. Mit jelent a Szentháromság-szobor latin felirata: Deo Trino & Uni Potenti Sapienti Bonoque?

A) A hatalmas, bölcs és jó három és egy Istennek	B) Istennek építtette Szapáry Bonifác	C) Istennek hálaból a pestis elmúltáért	D) Épült 1701-ben
--	---------------------------------------	---	-------------------

7. Mit tart a kezében Sopronyi-Thurner Mihály szobra?

A) semmit, összekulcsolja azt	B) sétapálcát	C) a népszavazás eredményét tartalmazó papíriveret	D) Sopron makettjét
-------------------------------	---------------	--	---------------------

8. Melyik három épületrészből állat a soproni Ó-zsinagóga?

A) főhajó, mellék-hajó, kereszthajó	B) zsinagóga, iskola, kórház	C) kupola, oszlopcsarnok, torony	D) férfiak terme, nők terme, fürdő
-------------------------------------	------------------------------	----------------------------------	------------------------------------

9. Miről szól az idézet Széchenyi István szobrának talpázatán?

A) a vasútépítésről	B) a Lánchídról	C) a forradalomról	D) a hazaszeretetről
---------------------	-----------------	--------------------	----------------------

10. Melyik híres zeneszerző működött az Esterházyak soproni palotájában is?

A) Joseph Haydn	B) Liszt Ferenc	C) W. A. Mozart	D) Erkel Ferenc
-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

11. Mi az Evangélikus templom tornyának különlegessége?

A) magasabb még a Tűztoronynál is	B) jóval később épült, mint a templom, mert a türelmi rendelet nem engedte	C) a tervezett iker-tornyok közül csak az egyik készült el	D) stílusában teljesen elüt a templom-épülettől
-----------------------------------	--	--	---

12. Melyik két szerzetesrendhez tartozott a Kecske-templom?

A) bencés és jezsuita	B) ferences és jezsuita	C) ferences és bencés	D) pálos és piarista
-----------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------

13. Mit ábrázol a dombormű a Hűségzászló talpázatán?

A) a trianoni béke aláírását	B) a soproni népszavazást	C) nyugat-magyarországi felkelőket	D) forradalmárokat
------------------------------	---------------------------	------------------------------------	--------------------

14. Hol húzódik a Várfalsétány?

A) a római és a középkori várfal között	B) a várfal belső oldalán	C) a lebontott várfal helyén	D) a várfal külső oldalán
---	---------------------------	------------------------------	---------------------------

15. Miket tartottak az Eggenberg-palota udvarán?

A) evangélikus istentiszteleteket	B) országgyűlési követválasztásokat	C) szabadkőműves gyűléseket	D) vámmentes vásárokat
-----------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------	------------------------

16. Honnan kapta a nevét a Tűztorony?

A) egy tűzvész után építették	B) innen figyelték az esetleges tűzeseteket	C) rézkupolája eredetileg vörösesen csillogott	D) egy Feuerstein (Tűzkő) nevű építőmester építette
-------------------------------	---	--	---

17. Hány koronás-sisakos fej díszíti az Eggenberg-család címerét?

A) 3	B) 7	C) 9	D) 12
------	------	------	-------

18. Mit csinál a kecske a Kecse-templom látható címeren?

A) két lábra áll	B) lándzsától eltávolálva haldoklik	C) egyik lábát felemelve áll	D) csak a feje látszik és eszik
------------------	-------------------------------------	------------------------------	---------------------------------

19. Melyik épület bejárata felett látható egy Madonna-szobor?

A) Esterházy-palota	B) Kecse-templom	C) Eggenberg-palota	D) Evangélikus templom
---------------------	------------------	---------------------	------------------------

20. Milyen két alak látható a Szentháromság-szobor tetején?

A) egy király és egy pápa	B) két szent glóriával	C) egy angyal és egy ördög	D) egy koronás és egy keresztet tartó férfi
---------------------------	------------------------	----------------------------	---

21. Mi nincs a Tűztoronyon?

A) körerkély	B) vízköpő	C) toronyóra	D) dombormű
--------------	------------	--------------	-------------

22. Mi a szomorú érdekessége az Új utcának?

A) úgy keletkezett, hogy lerombolták az itt álló zsinagógát	B) a világháborúban porig bombázták, így egyik épület sem eredeti	C) ez volt a középkori zsidónegyed és a vészorszakbeli gettó	D) a németek kitelepítésekor minden lakóját elveszítette, ezért máig sok ház üres
---	---	--	---

23. Melyik építészeti stílus jellemző alapvetően a Belváros mai arculatára?

A) gótikus	B) reneszánsz	C) barokk	D) klasszicista
------------	---------------	-----------	-----------------

24. Milyen alakú a soproni Belváros?

A) négyzet	B) ellipszis	C) teljesen alaktalan	D) csillagszerű
------------	--------------	-----------------------	-----------------

25. Mi volt az ókori római neve Sopronnak?

A) Aquincum	B) Brigetio	C) Savaria	D) Scarbantia
-------------	-------------	------------	---------------

d. Drámapedagógia

A diákok csoportokban egy-egy, a soproni Belvároshoz kapcsolódó történelmi eseményt jelenítenek meg dramatikus formában.

Előkészület: a feladatokat a diákoknak akár már az előkészítő órán, de legkésőbb aznap, az utazás kezdetén osszuk ki, hogy készülhessenek. Döntsük el, melyik csoport, melyik eseményt kapja! Ha a feladatot előre kiadjuk, segíthetünk a csoportoknak eldönteni az előadás formáját (szöveges jelenet, mozgásos jelenet, élőkép), ellenőrizni a szövegeket, illetve elkészíteni az esetleges kellékeket (táblák, jelmezek), de utóbbi semmiképpen sem kötelező.

Segédanyag: feladatlap az eseményekkel és a szerepekkel.

A helyszínen: a csoportok külön-külön készülnek fel. Ha alapvetően a helyszínen történnek az előkészületek, akkor a tanári segítségre itt lesz szükség. A csoportok bemutatják egymásnak az alkotásaikat, a többiek kitalálják, melyik eseményről van szó. Attól függően, hogy mennyi helybeni előkészület szükséges, fél-másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Emeljük ki a történelmi hűséget, a kreativitást és a csapatmunkát!

A kiosztandó feladatokat ld. a Mellékletben.

Fakultatív feladat! – Mémkészítés

A diákok egyénileg vagy csoportban mémet készítenek Sopronhoz kapcsolódóan.

Előkészület: nem szükséges, ezt a feladatot csak a helyszínen adjuk ki, ha van érdeklődés.

Segédanyag: feladatlap gondolatébresztőnek.

A helyszínen: ezt a feladatot utólag, otthon végzik el a diákok.

Ellenőrzés: az elkészült mémeket otthon, a következő tanórán mutatják be a diákok. A szóbeli értékelésnél az intelligenciát, a kreativitást és a humort vegyük figyelembe.

4. Tanórai utófeldolgozás

- A kisfilmek bemutatása, majd értékelése
- Az esetleg elkészült mémek bemutatása és értékelése
- Az esetleg elmaradt értékelések (Tudáspróba, Drámajáték) pótlása
- Kompetencia alapú záró feladatok megoldása és értékelése

A tanórai utófeldolgozáshoz tartozó feladatokat ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. feladat

a) 2.

b) a trianoni békediktátum megváltoztatása / revízió / az elvesztett területek visszaszerzése (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

c) Hűségkapu

d) 3.

A szöveg forrása: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=92200029.tv>

2. feladat

a) A többnyelvű (magyar, német, horvát) felirattal. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

b) A más-más színű (sárga és kék) szavazólappal. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

c) A más-más vastagságú papírból készült szavazólappal. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

d) Ausztria szavazólapjának kettétépésére (ezáltal a Magyarországra való szavazásra) buzdít. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

A kép forrása:

https://pangea.blog.hu/2016/06/04/sopron_es_szentpeterfa_ket_hatarrevizio_nyugat-magyarorszagon?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR2O5glMVbcMswjnbGaf14kKXiquwF5gZbi9FYnyNdt0_gnX1QCqbkDtta8_aem_1S0zkjCfxq5kYPOd0BwK_w

3. feladat

a) 3.

b) 3.

c) 3.

d) Itt találkozhattak a szétszakított családok. / Mert a két német állam között nehezebb / lehetetlen volt utazni. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

A szöveg forrása: <https://mandiner.hu/hirek/2019/08/azt-hiszem-jol-dontottem-bella-arpad>

5. Forrásjegyzék

A prezentáció képeinek forrása:

1.
[https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C5%B1ztorony_\(Sopron\)#/media/F%C3%A1jl:2012-ben_meg%C3%BAjult_T%C5%B1ztorony.JPG](https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C5%B1ztorony_(Sopron)#/media/F%C3%A1jl:2012-ben_meg%C3%BAjult_T%C5%B1ztorony.JPG)
2.
<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>
3.
<https://seuso.mnm.hu/hu/node/172>
4.
<https://www.scarbantia.com/hu/node/251>
https://www.facebook.com/photo/?fbid=3812340445504786&set=pcb.3812342992171198&locale=hu_HU
5.
<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Sopron#/media/F%C3%A1jl:Coa_Hungary_Town_Sopron.svg
6.
<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=24>
7.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Kecske-temp-lom#/media/F%C3%A1jl:Goat_Church_and_Holy_Trinity_Column,_Sopron.jpg (Rozsnyai József képe)
8.
<https://bencessopron.hu/hu/galeria/templom/nagyboldogasszony>
9.
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott>
10.
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=2>
<https://sopronimuzeum.hu/helyszinek/o-zsinagoga/programok/o-zsinagoga>
11.
<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>
12.
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=12>
<https://www.kozterkep.hu/44874/az-eggenberg-haz-cimere#vetito=476592>
13.
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=16>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2d/Sopron%2C_evang%C3%A9likus_templom_bels%C5%91_tere_2022_01.jpg
14.
<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>

15.

<https://csodalatosmagyarorszag.hu/latnivalok/muemlekek-szobrok/tuztorony-sopron/>
<https://www.elmenyeknek.hu/tuztorony-sopron-ikonikus-jelkepe/>

16.

<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=0>
<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=4>

17.

<https://varlexikon.hu/sopron-varosfalak>
<https://www.sopronmedia.hu/cikkek/a-templom-utcai-agyugolyos-haz> (Máthé Alexandra képe)

18.

<https://www.sopronmedia.hu/cikkek/mirol-meselnek-a-soproni-esterhazy-palota-falai>

19.

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Szenth%C3%A1roms%C3%A1g-szobor_\(Sopron\)#/media/F%C3%A1jl:Szentháromság_renov2011_3.jpg](https://hu.wikipedia.org/wiki/Szenth%C3%A1roms%C3%A1g-szobor_(Sopron)#/media/F%C3%A1jl:Szentháromság_renov2011_3.jpg) (Zátonyi Sándor képe)
https://de.wikipedia.org/wiki/Wie-ner_Pests%C3%A4ule#/media/Datei:Wien_Graben_Pests%C3%A4ule_Ostseite.jpg (Thomas Ledl képe)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Dreifaltigkeitss%C3%A4ule_\(Olm%C3%BCtz\)#/media/Datei:Sloup_Nejsv%C4%9Bt%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD_Trojice,_Olomouc.jpg](https://de.wikipedia.org/wiki/Dreifaltigkeitss%C3%A4ule_(Olm%C3%BCtz)#/media/Datei:Sloup_Nejsv%C4%9Bt%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD_Trojice,_Olomouc.jpg) (Ondraness képe)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Dreifaltigkeitss%C3%A4ule_\(Budapest\)#/media/Datei:20190502_Holy_Trinity_Statue_Budapest_1051_2015_DxO.jpg](https://de.wikipedia.org/wiki/Dreifaltigkeitss%C3%A4ule_(Budapest)#/media/Datei:20190502_Holy_Trinity_Statue_Budapest_1051_2015_DxO.jpg) (Jakub Halun képe)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Pests%C3%A4ule_\(Timi%C8%99oara\)#/media/Datei:Timisoara_-_Figure_near_Dome.JPG](https://de.wikipedia.org/wiki/Pests%C3%A4ule_(Timi%C8%99oara)#/media/Datei:Timisoara_-_Figure_near_Dome.JPG) (Voytek S képe)

20.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Szechenyi_Sopron_statue.jpg
<https://iho.hu/hirek/a-masfeledik-vasutvonal-120821>

21.

<https://sopronanno.hu/bejegyzes/a-fo-ter-1928-elott>
<https://sopronanno.hu/bejegyzes/postatortenelem>
<https://sopronanno.hu/bejegyzes/villamosok-sopronban>

22.

<https://tti.abtk.hu/terkepek?start=60>

23.

<https://ujkor.hu/content/harcok-a-vegeken-a-nyugat-magyarorszagi-felkeles>

24.

<https://www.husegnapja.hu/hu/mediatar/galeriak/7>
https://pangea.blog.hu/2016/06/04/sopron-es-szentpeterfa-ket-hatarrevizio-nyugat-magyarorszagon?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR2O5glMVbcMswjnbGaf14kKXiquwF5gZbi9FYnyNdt0_gnX1QCqbkDtta8_aem_1S0zkjCfxq5kYPOd0BwK_w
http://www.sopron.hu/Sopron/portal/front_show?contentId=26497

25.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sopron_153_Statue_F%C3%B6-ter.JPG

<https://www.sopronitema.hu/hirek/varosi-hirek/husegzaszlo-a-szechenyi-teren>

26.

<https://elfeledettsoproniak.hu/a-soproni-holokauszt/>

<https://www.visitsopron.com/hu/reszletek/kitelepitesi-emlekmu#&gid=1&pid=1>

27.

<https://ome-lexikon.uni-oldenburg.de/orte/oedenburg-sopron>

29.

<https://epiteszforum.hu/idoutazas-sopron-evszazados-palotai-kzott#lg=1&slide=22>

6. Melléklet

Helyszíni feladatok

Nyomkeresés

Fedezzétek fel a soproni Belváros épületeit, szobrait és emlékműveit a térkép és a leírások segítségével!

- Alkossatok öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy térképet és egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal különböző irányokban, és keressétek meg a térképen jelölt pontokat!
- Párosítsátok az egyes pontoknál talált épületeket, szobrokat és emlékműveket a táblázatban szereplő leírásokkal: írjátok be a táblázatba a nevüket és a helyük sorszámát!
- Jól figyeljétek meg a történelmi emlékeket, mert a későbbi feladatokban is lesz róluk szó!

Leírás	Épület, szobor vagy mű- emlék neve	Sorszáma
A szomorú esemény előtti étellel teli és azt követően kihalt utcákat jeleníti meg az emlékmű.		
A soproni népszavazás idején hivatalban lévő polgármester szobra munkahelye előtt.		
Egy nevében is régi vallási épület bújik meg az udvarban.		
A római számjegyekből kikövetkeztethető, hogy a Rákóczi-szabadságharc sajátos emlékei kerültek a falba.		
Az építető címerállatáról elnevezett gótikus templom.		
A népszavazás magyar sikerének emlékére állított dombormű a város jelképén.		
A barokk kapu felett a hercegi család címere, valamint egy Madonna-szobor látható.		
A középkori városfal mentén sétálhatunk itt.		
A reformkor egyik legnagyobb alakjának szobra.		
Klasszicista stílusjegyei, letisztult egyszerűsége a protestáns templomépítészet sajátossága.		
Egy római sírkő másolata, Róma legendás alapításának egyik szereplőjével.		
A pestisjárvány elmúlásáért emelt katolikus fogadalmi emlékmű.		
A családi címer a kapu felett látható, de még érdekesebb a loggiás udvarban látható szószék.		
A népszavazást kikényszerítő harcok emlékét idézi meg.		

Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet a soproni Belváros legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a Bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjatok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Tűztorony: az épület kinézete, eredeti funkciói és a Hűségkapu
- A Kecse-templom: az épület kinézete és a királykoronázás
- Az Eggenberg-palota: az épület kinézete és a reformáció / ellenreformáció
- Az Evangélikus templom: az épület kinézete és a türelmi rendelet
- A Szentháromság-szobor: a szobor kinézete és a pestis

B) változat

Készítsetek kisfilmet a soproni Belváros egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a Bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videótokban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: a Tűztorony

- Milyen építészeti stílusok ismerhetők fel rajta, és melyek a főbb építészeti és díszítő-elemei?
- Mutassátok be az épület funkcióját a középkortól napjainkig!
- Minek és miért állít emléket a Hűségkapu? Képileg mindezt hogyan fejezi ki a dombormű?

2. csoport: a Kecse-templom

- Milyen építészeti stílusban épült, és melyek a főbb elemei? Milyen legenda kötődik az építéséhez?
- Mutassátok be a templom belső terét és díszzeit, a különböző korstílusokat!
- Miért és hogyan történt Sopronban királykoronázás?

3. csoport: az Eggenberg-palota

- Milyen építészeti stílusban épült, és mik a jellegzetes építészeti elemei?
- Hogyan jelent meg Sopronban a reformáció?
- Mire és miért használták az épületet az ellenreformáció időszakban?

4. csoport: az Evangélikus templom

- Milyen építészeti stílusban épült, és mik a jellegzetes építészeti elemei?
- Mikor, miért és hogyan épült a templom és azután később a torony?
- Miért itt helyezték el a kitelepítési emlékművet?

5. csoport: a Szentháromság-szobor

- Mutassátok be a szobor egyes elemeit és azok jelentését!
- Mikor, miért is ki építtette, mik a korabeli párhuzamai?
- Mutassátok be a pestisjárvány jellemzőit!

C) változat

Készítsetek a soproni Belváros legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit Ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Tűztorony: az épület kinézete, eredeti funkciói és a Hűségkapu
- A Kecse-templom: az épület kinézete és a királykoronázás
- Az Eggenberg-palota: az épület kinézete és a reformáció / ellenreformáció
- Az Evangélikus templom: az épület kinézete és a türelmi rendelet
- A Szentháromság-szobor: a szobor kinézete és a pestis

Helyszíni kvíz / Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a helyszínen látottakból! Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Melyik felirat olvasható a németek kitelepítésének emlékművén?

A) Cogito ergo sum	B) Mergitur non submergitur	C) Cuius regio eius religio	D) Sors bona nihil aliud
--------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

2. Kitől származik ez a jelmondat?

A) Lackner Kristóf soproni polgármestertől	B) Kolbenheyer Mór soproni lelkésztől	C) gróf Széchenyi Istvántól	D) Kis János költőtől
--	---------------------------------------	-----------------------------	-----------------------

3. Mi jelöli az ókori római fórum helyét?

A) SPQR felirat	B) négy kis oszlop a sarkainál	C) térkövezet	D) semmi
-----------------	--------------------------------	---------------	----------

4. Melyik római szám található a Templom utca 3. ház falán, az ágyúgolyók alatt?

A) MDVI	B) MDCVI	C) MDCCVI	D) MDCCCVI
---------	----------	-----------	------------

5. Mi díszíti a Tűztorony csúcsát?

A) a Szent Korona	B) turulmadár	C) kereszt	D) kétfejű sas
-------------------	---------------	------------	----------------

6. Mit jelent a Szentháromság-szobor latin felirata: Deo Trino & Uni Potenti Sapienti Bonoque?

A) A hatalmas, bölcs és jó három és egy Istennek	B) Istennek építtette Szapáry Bonifác	C) Istennek hálaiból a pestis elmúltáért	D) Épült 1701-ben
--	---------------------------------------	--	-------------------

7. Mit tart a kezében Sopronyi-Thurner Mihály szobra?

A) semmit, összekulcsolja azt	B) sétapálcát	C) a népszavazás eredményét tartalmazó papíriveret	D) Sopron makettjét
-------------------------------	---------------	--	---------------------

8. Melyik három épületrészből állat a soproni Ó-zsinagóga?

A) főhajó, mellék-hajó, kereszthajó	B) zsinagóga, iskola, kórház	C) kupola, oszlop-csarnok, torony	D) férfiak terme, nők terme, fürdő
-------------------------------------	------------------------------	-----------------------------------	------------------------------------

9. Miről szól az idézet Széchenyi István szobrának talpázatán?

A) a vasútépítésről	B) a Lánchídról	C) a forradalomról	D) a hazaszeretetről
---------------------	-----------------	--------------------	----------------------

10. Melyik híres zeneszerző működött az Esterházyak soproni palotájában is?

A) Joseph Haydn	B) Liszt Ferenc	C) W. A. Mozart	D) Erkel Ferenc
-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

11. Mi az Evangélikus templom tornyának különlegessége?

A) magasabb még a Tűztoronynál is	B) jóval később épült, mint a templom, mert a türelmi rendelet nem engedte	C) a tervezett iker-tornyok közül csak az egyik készült el	D) stílusában teljesen elüt a templom-épülettől
-----------------------------------	--	--	---

12. Melyik két szerzetesrendhez tartozott a Kecske-templom?

A) bencés és jezsuita	B) ferences és jezsuita	C) ferences és bencés	D) pálos és piarista
-----------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------

13. Mit ábrázol a dombormű a Hűségzászló talpázatán?

A) a trianoni béke aláírását	B) a soproni népszavazást	C) nyugat-magyarországi felkelőket	D) forradalmárokat
------------------------------	---------------------------	------------------------------------	--------------------

14. Hol húzódik a Várfalsétány?

A) a római és a középkori várfal között	B) a várfal belső oldalán	C) a lebontott várfal helyén	D) a várfal külső oldalán
---	---------------------------	------------------------------	---------------------------

15. Miket tartottak az Eggenberg-palota udvarán?

A) evangélikus istentiszteleteket	B) országgyűlési követválasztásokat	C) szabadkőműves gyűléseket	D) vámmentes vásárokat
-----------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------	------------------------

16. Honnan kapta a nevét a Tűztorony?

A) egy tűzvész után építették	B) innen figyelték az esetleges tüzeseteket	C) rézkupolája eredetileg vörösesen csillogott	D) egy Feuerstein (Tűzkő) nevű építőmester építette
-------------------------------	---	--	---

17. Hány koronás-sisakos fej díszíti az Eggenberg-család címerét?

A) 3	B) 7	C) 9	D) 12
------	------	------	-------

18. Mit csinál a kecske a Kecse-templom látható címeren?

A) két lábra áll	B) lándzsától eltávolítva haldoklik	C) egyik lábát felemelve áll	D) csak a feje látszik és eszik
------------------	-------------------------------------	------------------------------	---------------------------------

19. Melyik épület bejárata felett látható egy Madonna-szobor?

A) Esterházy-palota	B) Kecse-templom	C) Eggenberg-palota	D) Evangélikus templom
---------------------	------------------	---------------------	------------------------

20. Milyen két alak látható a Szentháromság-szobor tetején?

A) egy király és egy pápa	B) két szent glóriával	C) egy angyal és egy ördög	D) egy koronás és egy keresztet tartó férfi
---------------------------	------------------------	----------------------------	---

21. Mi nincs a Tűztornyon?

A) körerkély	B) vízköpő	C) toronyóra	D) dombormű
--------------	------------	--------------	-------------

22. Mi a szomorú érdekessége az Új utcának?

A) úgy keletkezett, hogy lerombolták az itt álló zsinagógát	B) a világháborúban porig bombázták, így egyik épület sem eredeti	C) ez volt a középkori zsidónegyed és a vészkorszakbeli gettó	D) a németek kitelepítéskor minden lakóját elveszítette, ezért máig sok ház üres
---	---	---	--

23. Melyik építészeti stílus jellemző alapvetően a Belváros mai arculatára?

A) gótikus	B) reneszánsz	C) barokk	D) klasszicista
------------	---------------	-----------	-----------------

24. Milyen alakú a soproni Belváros?

A) négyzet	B) ellipszis	C) teljesen alaktalan	D) csillagszerű
------------	--------------	-----------------------	-----------------

25. Mi volt az ókori római neve Sopronnak?

A) Aquincum	B) Brigetio	C) Savaria	D) Scarbantia
-------------	-------------	------------	---------------

Drámapedagógia

1. csoport: Királykoronázás Sopronban (1625)

Ebben a feladatban egy, Sopronban történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatók formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljuttatás a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Királykoronázás Sopronban (1625)

1625. december 8-án Sopronban királlyá koronázták Habsburg III. Ferdinándot. Apja, II. Ferdinánd német-római császár és magyar király fontosnak tartotta, hogy a harmincéves háború közepette utódját még életében megkoronázzák. Eredetileg nem Ferdinánd herceg volt a trónörökös, de bátyja halála után ráhárult ez a szerep. A koronázáskor még alig volt 17 éves. Az eseményre egy országgyűlést követően került sor. A korszakban a törökök megszállta Székesfehérvár helyett Pozsonyban tartották az országgyűléseket és a koronázásokat, de ekkor azt éppen Bethlen Gábor erdélyi fejedelem hadai fenyegették, így az országgyűlést Sopronba hívták össze.

A koronázás a Kecse-templomban zajlott. Ide vonult be először a császári pár, majd a koronázandó herceg. A Szent Koronát a frissen megválasztott nádor, Esterházy Miklós hozta. A templomban Pázmány Péter esztergomi érsek koronázta meg Ferdinándot. Ezután az új király lovagokat avatott. A templomból kivonulva pénzt szórt a nép közé, majd Pázmány előtt letette az esküt az ország védelmére és törvényeinek megtartására. Ezután kilovagolt a Koronázódombra és a négy égtáj irányába kardvágásokat tett. Az ünnepet lakoma zárta az Esterházy-palotában.

Szerepek

III. Ferdinánd: bevonul, fejére teszik a koronát, lovagokat avat, kivonul, pénzt szór, esküt tesz, majd kardvágásokat.

II. Ferdinánd és Eleonóra: a császári pár méltóságteljesen bevonul majd trónszékéből figyeli az eseményeket.

Esterházy Miklós nádor: a herceg után hozza a koronát, átadja az érseknek, utána segít a lovaggá avatásban

Pázmány Péter érsek: megkoronázza majd felesketi a királyt

ünneplő tömeg: megéljenzik a királyt, különösen a pénzszóráskor

2. csoport: Evangélikus istentisztelet üldöztetés idején (1674)

Ebben a feladatban egy, Sopronban történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatók formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljétek fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Evangélikus istentisztelet üldöztetés idején (1674)

Sopronban már négy évvel Luther fellépése után az ő tanításait hirdette Kristóf ferences szerzetes. A mohácsi csatát követően pedig meg is szerveződött az evangélikus gyülekezet. Mivel a város polgárainak jelentős része az új felekezethez csatlakozott, a korábbi katolikus templomokat használták az egyes időszakokban, attól függően, hogy a bécsi udvar éppen mennyire engedte vagy korlátozta a protestáns vallásgyakorlatot. A Wesselényi-féle összeesküvést követően I. Lipót újra erőteljes rekatolizációba kezdett. Az összes templomot vissza kellett adni a katolikusoknak, és az evangélikus egyház vagyonát is elkobozták. A magánistentiszteletet viszont nem tiltották meg, mint ahogy Ausztriában.

Ekkor költözött Sopronban Eggenberg herceg özvegye, Mária Anna brandenburgi örgrófnő. Hithű evangélikusként háza udvarát ajánlotta fel istentiszteleti helyszínül, a reneszánsz loggia (körerkély) közepére kő szószéket építtetett. 1674 és 1676 között itt prédikált udvari lelkész, Lang Mátyás, amíg a politika újbóli változása miatt nem kezdhettek saját templom építésébe az evangélikusok. A szabadtéri vallásgyakorlás miatt a katolikusok „ázott lutheránusoknak” gúnyolták őket. A hercegné előkelő rokonsága (a porosz uralkodó-család) nemcsak védelmet jelentett, de a bécsi udvarnál tartózkodó protestáns követek is Sopronba jártak istentiszteletre.

Szerepek

Lang Mátyás: prédikációjában az igaz hitet fenyegető veszedelemről, jötevőjükről, az irgalmas hercegnőről, és a megszabadulás reményéről beszél

Eggenberg Mária Anna hercegnő: díszhelyen ül, fogadja a vendégeket, és méltósággal túri a köszönetnyilvánítást

a dán és a holland követek: Bécsből utaztak ide, fáradtak, köszöntik a hercegnőt és részt vesznek az istentiszteleten

a hívek: ijedten, de egyben hálásan állnak az udvaron és hallgatják a lelkészt

3. csoport: Nyugatmagyarországi felkelés (1921)

Ebben a feladatban egy, Sopronban történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatók formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Nyugatmagyarországi felkelés (1921)

A trianoni békeszerződés (1920) Ausztriának ítélte Magyarország nyugati zömmel német nyelvű sávját, a későbbi Burgenland tartományt. A többi szomszédos államtól eltérően Ausztria nem intézett katonai támadást Magyarország ellen, így a terület ekkor még magyar kézben volt. Az átadást a kormány halasztgatta, arra hivatkozva, hogy a többi határszakaszon még Magyarországnak ítélt területek vannak idegen megszállás alatt. Végül 1921. augusztus 28-án és 29-én kellett volna Nyugat-Magyarországot és benne Sopront átadni. A magyar katonaság már kivonult, csak csendőrök tartották fenn a rendet.

Augusztus 28-án éjjel azonban a magyar kormány által titokban támogatott nyugatmagyarországi felkelők, köztük a Sopronba menekült selmecebányai Bányászati Akadémia hallgatói fegyveresen ellenállva megakadályozták Sopron megszállását (az ún. első ágfalvi csata). Másnap augusztus 29-én a csendőrök díszszemlét tartottak a Széchenyi téren, és Ostenburg őrnagy kijelentette, hogy élve nem hagyja el Sopront. A főiskolásokat tisztiszázadként felvették a csendőrség sorába.

Szerepek

Sigray Antal gróf kormánybiztos: a magyar kormány részéről neki kellett volna lebonyolítania a terület átadását, augusztus 29-én ő fogadja Ostenburg jelentését

Ostenburg-Moravek Gyula csendőrőrnagy: az ún. II. csendőrtartalék zászlóalj (valójában a honvédségből átmentett katonai egység) parancsnoka, akinek feladata a rend fenntartása lett volna, de fegyverek átadásával támogatta a felkelést, majd megszállta a megvédett területeket

Székely Elemér tüzérfőhadnagy: a főiskolás önkéntes karhatalmi egység parancsnoka, az ágfalvi csat résztvevője, ő kéri a főiskolások felvételét a csendőrzászlóalj kötelékébe

csendőrök, főiskolások, ünneplő tömeg: díszszemlén felvonulnak, illetve őket éljenzik

4. csoport: Soproni népszavazás (1921)

Ebben a feladatban egy, Sopronban történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- A Ti csoportotok különlegessége, hogy kettő, egymásra felelő eseményt kaptatok. Próbáljátok meg a kettőt egyszerre, egymás mellé helyezve, egymás ellentéteiként bemutatni!
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Soproni népszavazás (1921)

A trianoni békeszerződés (1920) Ausztriának ítélte Magyarország nyugati zömmel német nyelvű sávját, a későbbi Burgenland tartományt. A terület Ausztriának való átadását azonban az ún. nyugatmagyarországi felkelés és az azt jó diplomáciai érzékkel kihasználó magyar kormány megakadályozta. Végül Olaszország közvetítésével Ausztria és Magyarország megállapodott. Magyarország leszereli a felkelőket és így Ausztria átveheti Nyugat-Magyarországot, de Sopronban és nyolc környező faluban népszavazást tartanak a hovatartozásról. A várost ideiglenesen antant katonák szállták meg és ellenőrizték a népszavazás előkészítését majd lebonyolítását.

1921. december 14-én Sopronban, majd a következő napokban a környék falvaiban is megtörtént a népszavazás. Mindenki kettő, más-más színű és anyagú, de egyaránt háromnyelvű (magyar, német, horvát) szavazólapot kapott, és vagy a Magyarország feliratú kéket, vagy az Ausztria feliratú sárgát ketté tépve, a másikat pedig éppen a borítékba téve szavazhatott. Az eredmény Magyarország kb. kétharmados győzelme lett, jóllehet a terület lakosságának többsége német nyelvű volt. Maga a város egyértelműen Magyarországra, a német nyelvű falvak azonban Ausztriára szavaztak. A győzelem egyben a trianoni béke első sikeres revíziója is volt, ezért kapta Sopron a Civitas fidelissima (leghűségesebb város) címet.

Szerepek

szavazó: külön erre a célra készült szavazó igazolvánnyal igazolja magát, az egyik szavazólapot ketté tépve szavaz

szavazóbiztos: ellenőrzi a szavazó igazolványt és átadja a szavazólapokat

antant (olasz, francia vagy brit) katona: a szavazólapot borítékban neki kell odaadni és ő dobja az urnába

selmeci főiskolás: nem állandó lakosként nem szavazhat, de hallgatózik, mert a sárga (oszt-rák) cédula vastagabb és „reccsenése” kihallatszik a szavazófülkéből

5. csoport: A Páneurópai piknik (1989)

Ebben a feladatban egy, Sopronban történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A Páneurópai piknik (1989)

1989-ben a szovjetek megszállta közép-európai országokban megkezdődött a rendszerváltoztatás. Magyarországon megalakultak az ellenzéki szervezetek, és az Ausztriával közös határon lebontották a műszaki határzárát, a híres „vasfüggönyt”. A Magyar Demokrata Fórum augusztus 19-re Sopron közelébe Páneurópai pikniket hirdetett. Az elképzelés szerint ideiglenesen megnyitják a határt a magyar és az osztrák határőrséggel egyeztetve, és közösen ünneplik meg az újra egységesülő Európát. Az esemény védnökeinek Pozsgay Imrét és Habsburg Ottót nyerték meg.

Az NDK kommunista vezetése sokkal keményvonalasabb volt a magyarnál. Keletnémetek tömegei próbáltak az országból elmenekülni. Amikor a Magyarországon nyaraló keletnémetek hírért vették a pikniknek, több ezren Sopronba utaztak. A szimbolikus határnyitáskor pedig benyomták a szögessdrót kaput és átfutottak Ausztriába.

Szerepek

Walburga Habsburg Douglas, a Páneurópai Unió alelnöke, Habsburg Ottó lánya: beszédet mond a határ megnyitása előtt, amiben Európa egységéről beszél és apja üzenetét tolmácsolja

Bella Árpád alezredes, a magyar határőrök parancsnoka: kinyitja a kaput, majd amikor a keletnémetek átözönlenek, nem avatkozik közbe

Johann Göttl, osztrák határőrparancsnok: kinyitja a kaput, majd az átözönlő keletnémetek ellátást kezdi megszervezni

keletnémet turisták: türelmetlenül várják a nyitást, majd átrohannak

Kiegészítő feladat: Mémkészítés

A 4. feladat dramatikus előadásai kiegészítéseként ajánljuk ezt a feladatot. Itt végre teljesen szabadon ereszthetitek a fantáziátokat!

- Dolgozhattok a már kialakult csoportokban, de bármilyen új felállásban is! Gondolatindítónak megkapjátok a 4. feladatban szereplő öt történelmi esemény leírását.
- Készítsetek mémet bármilyen képanyag felhasználásával, amely valamelyik bemutatott történelmi eseményhez, vagy bármilyen más, Sopronhoz kapcsolódó eseményhez, épülethez, jelenséghez, fogalomhoz köthető!

1. Királykoronázás Sopronban (1625)

1625. december 8-án Sopronban királlyá koronázták Habsburg III. Ferdinándot. Apja, II. Ferdinánd német-római császár és magyar király fontosnak tartotta, hogy a harmincéves háború közepette utódját még életében megkoronázzák. Eredetileg nem Ferdinánd herceg volt a trónörökös, de bátyja halála után ráhárult ez a szerep. A koronázáskor még alig volt 17 éves. Az eseményre egy országgyűlést követően került sor. A korszakban a törökök megszállta Székesfehérvár helyett Pozsonyban tartották az országgyűléseket és a koronázásokat, de ekkor azt éppen Bethlen Gábor erdélyi fejedelem hadai fenyegették, így az országgyűlést Sopronba hívták össze.

A koronázás a Kecske-templomban zajlott. Ide vonult be először a császári pár, majd a koronázandó herceg. A Szent Koronát a frissen megválasztott nádor, Esterházy Miklós hozta. A templomban Pázmány Péter esztergomi érsek koronázta meg Ferdinándot. Ezután az új király lovagokat avatott. A templomból kivonulva pénzt szórt a nép közé, majd Pázmány előtt letette az esküt az ország védelmére és törvényeinek megtartására. Ezután kilovagolt a Koronázódombra és a négy égtáj irányába kardvágásokat tett. Az ünnepet lakoma zárta az Esterházy-palotában.

2. Evangélikus istentisztelet üldöztetés idején (1674)

Sopronban már négy évvel Luther fellépése után az ő tanításait hirdette Kristóf ferences szerzetes. A mohácsi csatát követően pedig meg is szerveződött az evangélikus gyülekezet. Mivel a város polgárainak jelentős része az új felekezethez csatlakozott, a korábbi katolikus templomokat használták az egyes időszakokban, attól függően, hogy a bécsi udvar éppen mennyire engedte vagy korlátozta a protestáns vallásgyakorlatot. A Wesselényi-féle összeesküvést követően I. Lipót újra erőteljes rekatolizációba kezdett. Az összes templomot vissza kellett adni a katolikusoknak, és az evangélikus egyház vagyonát is elkobozták. A magánistentiszteletet viszont nem tiltották meg, mint ahogy Ausztriában.

Ekkor költözött Sopronban Eggenberg herceg özvegye, Mária Anna brandenburgi őrgrófnő. Hithű evangélikusként háza udvarát ajánlotta fel istentiszteleti helyszínül, a reneszánsz loggia (körerkély) közepére kő szószéket építtetett. 1674 és 1676 között itt prédikált udvari lekösz, Lang Mátyás, amíg a politika újbóli változása miatt nem kezdhettek saját templom építésébe az evangélikusok. A szabadtéri vallásgyakorlás miatt a katolikusok „ázott lutheránusoknak” gúnyolták őket. A hercegné előkelő rokonsága (a porosz uralkodócsalád) nemcsak védelmet jelentett, de a bécsi udvarnál tartózkodó protestáns követek is Sopronba jártak istentiszteletre.

3. Nyugatmagyarországi felkelés (1921)

A trianoni békeszerződés (1920) Ausztriának ítélte Magyarország nyugati zömmel német nyelvű sávját, a későbbi Burgenland tartományt. A többi szomszédos államtól eltérően Ausztria nem intézett katonai támadást Magyarország ellen, így a terület ekkor még magyar kézben volt. Az átadást a kormány halasztgatta, arra hivatkozva, hogy a többi határszakaszon még Magyarországnak ítélt területek vannak idegen megszállás alatt. Végül 1921. augusztus 28-án és 29-én kellett volna Nyugat-Magyarországot és benne Sopront átadni. A magyar katonaság már kivonult, csak csendőrök tartották fenn a rendet.

Augusztus 28-án éjjel azonban a a magyar kormány által titokban támogatott nyugatmagyarországi felkelők, köztük a Sopronba menekült selmecebányai Bányászati Akadémia hallgatói fegyveresen ellenállva megakadályozták Sopron megszállását (az ún. első ágfalvi csata). Másnap augusztus 29-én a csendőrök díszszemlét tartottak a Széchenyi téren, és Ostenburg őrnagy kijelentette, hogy élve nem hagyja el Sopront. A főiskolásokat tisztiszázadként felvették a csendőrség sorába.

4. Soproni népszavazás (1921)

A trianoni békeszerződés (1920) Ausztriának ítélte Magyarország nyugati zömmel német nyelvű sávját, a későbbi Burgenland tartományt. A terület Ausztriának való átadását azonban az ún. nyugatmagyarországi felkelés és az azt jó diplomáciai érzékkel kihasználó magyar kormány megakadályozta. Végül Olaszország közvetítésével Ausztria és Magyarország megállapodott. Magyarország leszereli a felkelőket és így Ausztria átveheti Nyugat-Magyarországot, de Sopronban és nyolc környező faluban népszavazást tartanak a hovatartozásról. A várost ideiglenesen antant katonák szállták meg és ellenőrizték a népszavazás előkészítését majd lebonyolítását.

1921. december 14-én Sopronban, majd a következő napokban a környék falvaiban is megtörtént a népszavazás. Mindenki kettő, más-más színű és anyagú, de egyaránt háromnyelvű (magyar, német, horvát) szavazólapot kapott, és vagy a Magyarország feliratú kéket, vagy az Ausztria feliratú sárgát ketté tépve, a másikat pedig épen a borítékba téve szavazhatott. Az eredmény Magyarország kb. kétharmados győzelme lett, jóllehet a terület lakosságának többsége német nyelvű volt. Maga a város egyértelműen Magyarországra, a német nyelvű falvak azonban Ausztriára szavaztak. A győzelem egyben a trianoni béke első sikeres revíziója is volt, ezért kapta Sopron a Civitas fidelissima (leghűségesebb város) címet.

5. A Páneurópai piknik (1989)

1989-ben a szovjetek megszállta közép-európai országokban megkezdődött a rendszerváltás. Magyarországon megalakultak az ellenzéki szervezetek, és az Auszriával közös határon lebontották a műszaki határárat, a híres „vasfüggönyt”. A Magyar Demokrata Fórum augusztus 19-re Sopron közelébe Páneurópai pikniket hirdetett. Az elképzelés szerint ideiglenesen megnyitják a határt a magyar és az osztrák határőrséggel egyeztetve, és közösen ünneplik meg az újra egységesülő Európát. Az esemény védnökeinek Pozsgay Imrét és Habsburg Ottót nyerték meg.

Az NDK kommunista vezetése sokkal keményvonalasabb volt a magyarnál. Keletnémetek tömegei próbáltak az országból elmenekülni. Amikor a Magyarországon nyaraló keletnémetek hírért vették a pikniknek, több ezren Sopronba utaztak. A szimbolikus határnyitáskor pedig benyomták a szögesdrót kaput és átfutottak Ausztriába.

Tanórai utófeldolgozás

Feladatlap

1. A feladat a soproni népszavazáshoz kapcsolódik.

Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!

„A soproni népszavazási terület lakossága, amidőn válságos időkben az állami hovatartozás iránti hajlandóság próbára tétetett, a megtartott népszavazáson **(a)** nyelvi és faji különbség nélkül az ezeréves magyar államhoz való tántoríthatatlan hűségről tett bizonytságot.

A hűséges ragaszkodás e megnyilatkozása a magyar haza minden fiában megerősítette **(b)** a boldogabb jövő bekövetkezésébe és az isteni igazság örök diadalába vetett reménységet. Midőn a törvényhozás a soproni népszavazási terület lakosainak államhűségét, melyről mindenkor meg volt győződve, szeretetével viszonozza, a népszavazás emlékét a következőkben örökíti meg:

1. § A soproni népszavazási terület lakosságának a magyar állam iránt tanúsított tántoríthatatlan hűségét örök emlékezetül törvénybe iktatja.

2. § Elhatározza, hogy a népszavazás emlékének megörökítésére Sopron szabad királyi város területén e történelmi esemény jelentőségéhez **(c)** méltó emlékmű állíttassék fel.

3. § Sopron szabad királyi város címere a **(d)** „civitas fidelissima” jelígyével egészítettik ki.

4. § E törvény kihirdetése után azonnal életbe lép és végrehajtásával a minisztérium bízatik meg.” (Az 1922. évi XXIX. törvény)

a) Mire utal a szöveg aláhúzott, és a) betűvel jelölt része? Karikázd be a helyes válasz sorszámát!

1. A szöveg ezen része csak propaganda, mert valójában a lakosság anyanyelve szerint szavazott.

2. A Magyarországra eső szavazatok aránya magasabb volt, mint a magyar anyanyelvű lakosságé.

3. A szavazók a zsidótörvények ellenére Magyarországra szavaztak.

b) Mire utal a szöveg aláhúzott, és b) betűvel jelölt része? Fogalmazd meg röviden, akár szakkifejezéssel!

.....
.....

c) Mire utal a szöveg aláhúzott, és c) betűvel jelölt része? Nevezd meg az emlékművet!

.....

d) Mit jelent a szövegben aláhúzott, és d) betűvel jelölt latin kifejezés? Karikázd be a helyes válasz sorszámát!

1. A legbátrabb város

2. A legmagyarabb város

3. A leghűségesebb város

2. A feladat a soproni népszavazáshoz kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!

Röplap a népszavazásról (1921)

a) Hogyan biztosították, hogy a nem magyar nemzetiségek is szavazhassanak?

.....
.....

b) Hogyan biztosították, hogy az írástudatlanok is szavazhassanak?

.....
.....

c) Hogyan biztosították, hogy a vakok is szavazhassanak?

.....
.....

d) Miből látható, hogy a röplap nem elfogulatlan? Magyarázd meg röviden!

.....
.....

3. A feladat a Páneurópai piknikhez kapcsolódik.

Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!

„A piknik szervezőinek fogalmuk sem volt, hogy mi készülődik. Az viszont, hogy itt a határ térségében NDK-sok gyülekeznek, még az óvodások számára is nyilvánvaló volt. Azt, hogy a pikniket használják majd fel a határ áttörésére, ezt elméletileg figyelembe vettem, ugyanis néhány nappal korábban kaptam egy „dísztáviratot”, hogy lehet számolni tömegesen érkező NDK-sokkal. Ugyanakkor az osztrák határ 350 km hosszú volt, vagyis bárhol lehetett erre számítani. Amikor próbáltam ennek utánajárni, hogy honnan ered ez az információ, senki nem mondott semmit. Csak annyit mondtak, hogy nyugodtan menjek ki 19-én. Amikor Pozsgay Imre államminisztert felkérték az esemény fővédnökének – ahogy ezt néhány évvel később elmesélte –, a miniszterelnöknek azt javasolta, hogy ha a határon szalonnasütést akarnak szervezni, az jó ötlet, de az eseményt akár fel lehet használni arra, hogy az NDK-val folyó „lucaszéke” [értsd: véget érni nem akaró] tárgyalásokat – a két ország vízummentes utazásairól – felgyorsítsák. Vagyis le akarták tesztelni az NDK és Moszkva magatartását is, hogy mit szólnának ahhoz, ha a magyar kormány megnyitná a nyugati határait az NDK állampolgárai előtt. Mindenki tudta, hogy ha ez megtörténik, világpolitikai tényezővé válunk. Magát a döntést hivatalosan nem is merték meghozni, egy főpróba viszont jól jöhetett nekik. Majd meglátják, hogy reagál Moszkva. Ha azt mondja, hogy „Nyet”, akkor a kisemberen legfeljebb majd el lehet verni a port, hogy nem végezte szakszerűen el a feladatát, vagyis nem védte meg a határt.” (*Interjú Bella Árpád határőr alezredessel*)

Válaszd ki az állítások helyes befejezését! Karikázd be a sorszámát!

a) Magyarország és az NDK nem tudott tárgyalások során megegyezni arról, hogy a két ország állampolgárai vízum nélkül utazhassanak ...

1. egymás országaiba.
2. a Szovjetunióba.
3. bármelyik harmadik országba, pl. Ausztriába.

b) A magyar kormány a Páneurópai piknik előtt ...

1. tudott arról, hogy NDK állampolgárok tartanak a határhoz, de nem tartott attól, hogy azt át is lépik.
2. nem tudott arról, hogy NDK állampolgárok tartanak a határhoz, ezért nem is intézkedett.
3. tudott arról, hogy NDK állampolgárok tartanak a határhoz, de vélhetően tudatosan nem intézkedett.

c) Ha a Szovjetunió ellenezte volna az NDK állampolgárok Ausztriába távozását ...

1. a magyar kormány tiltakozott volna.
2. a magyar kormány vállalta volna a felelősséget.
3. a magyar kormány vélhetőleg a határőrökre hárította volna felelősséget.

d) Miért volt a rendszerváltoztatás előtt a Balaton különösen kedvelt nyaralóhely mind az NDK, mind az NSZK állampolgárai számára?

.....
.....